

ZWIĄZEK NAUCZYCIELSTWA POLSKIEGO

ROK ZAŁOŻENIA 1905

ZARZĄD GŁÓWNY

00-398 Warszawa. ul. Smulikowskiego 6/8
tel. (0-22) 318 91 00, 318 92 17, fax (0-22) 318 92 19
www.znp.edu.pl e-mail: znp@znp.edu.pl

ZPE/022/11/DM/13

Warszawa, 22 kwietnia 2013 r.

Pani
Krystyna Szumilas
Minister Edukacji Narodowej
Warszawa

Zarząd Główny Związku Nauczycielstwa Polskiego, odpowiadając na pismo nr DWST-WPZN-AB-0211-2/2013 z dnia 21 marca 2013 r. w sprawie projektu założeń projektu ustawy o zmianie ustawy – Karta Nauczyciela, przedstawia poniższą opinię.

I. Uwagi o charakterze ogólnym

ZNP podkreślał niejednokrotnie, że edukacja dzieci, młodzieży i dorosłych jest dobrem narodowym o wartości, którą trudno przecenić. Od jakości tej edukacji zależy rozwój Polski. Edukacja musi uwzględniać potrzeby, oczekiwania i aspiracje jak najszerzej grupy obywateli, tworząc warunki do ich realizacji poprzez dobrze funkcjonujący system powszechnie dostępnych i kształcących na wysokim poziomie szkół publicznych.

W opinii Związku Nauczycielstwa Polskiego, sukces polskiej szkoły w głównej mierze zależy od jakości kadr realizujących zadania publiczne w tej dziedzinie. Za pozycję edukacji w ogólnej polityce państwa odpowiada rząd i parlament, za jej jakość główną odpowiedzialność ponoszą nauczyciele. Kluczowe dla poziomu kształcenia i wychowania jest zatem usytuowanie i ranga społeczna zawodu nauczyciela. Wpływ na budowanie prestiżu

i atrakcyjności zawodu nauczyciela, a także poczucia satysfakcji zawodowej, mają oferowane mu warunki pracy.

Niepodległe państwo polskie, reaktywowane po okresie zaborów, od samego początku swego istnienia uznało wyjątkową rolę społeczną nauczyciela i konieczność szczególnego usytuowania prawnego zawodu nauczycielskiego. W związku z tym, począwszy od dekretów z 1918 r., poprzez ustawę z 1926 r., wprowadzono do obiegu prawnego szereg pragmatyk nauczycielskich, regulujących w sposób szczególny status prawny nauczycieli. Karta Nauczyciela jest więc kolejnym aktem normatywnym, dotyczącym uprawnień nauczycielskich, który w sposób fundamentalny przesądza nie tylko o warunkach pracy i randze społecznej tego zawodu, ale także – zapewniając nauczycielom ustawowe gwarancje stabilizacji zawodowej – w równym stopniu warunkuje wysoką jakość wykonywanej przez nich pracy edukacyjnej, wychowawczej i opiekuńczej.

Jak każdy akt normatywny, wymaga ona nowelizacji, które zapewnią jej aktualność i adekwatność do dynamicznie zmieniającej się rzeczywistości. W każdym przypadku zmiany te jednak – jako ze swej istoty destabilizujące zastany system – mogą być usprawiedliwione wyłącznie słusznym interesem obywateli wyrażającym się w potrzebie zapewniania wysokiej jakości edukacji.

Rozumiejąc tę potrzebę, ZNP wyraża gotowość do dialogu i konstruktywnej współpracy we wdrażaniu zmian normatywnych służących zapewnieniu systemowi oświaty właściwych standardów jakościowych. W swoim strategicznym dokumencie programowym z 2011 roku – „Pakt dla edukacji” – ZG ZNP wskazuje obszary koniecznych projakościowych zmian systemu, takie jak dostosowanie kształcenia i doskonalenia nauczycieli do wyzwań współczesnej szkoły i modyfikacja procedur awansu zawodowego. Z uwagą zapoznaliśmy się z projektowanymi kierunkami nowelizacji przepisów ustawy, próbując odczytać z nich tę samą projakościową intencję reformatorów. Autorzy zapewniają, że *będą one służyły podnoszeniu jakości pracy szkoły poprzez wzmocnienie motywacyjnego charakteru wynagrodzeń nauczycieli, zwiększenie roli doskonalenia umiejętności zawodowych nauczycieli zgodnie z potrzebami uczniów, poprawę organizacji pracy szkoły oraz włączenie rodziców w sprawy istotne dla szkoły w szerszym niż dotychczas zakresie. W uzasadnieniu stwierdza się, że zaproponowane zmiany mają ponadto na celu uporządkowanie niektórych aspektów pracy nauczyciela w taki sposób, aby stworzyć uczniom lepsze warunki realizacji statutowych zadań szkoły oraz poprawić organizację pracy szkoły, jak również aby usprawnić komunikację między nauczycielem a rodzicami uczniów. Równocześnie zaznacza się, że proponowane w tym zakresie zmiany wychodzą naprzeciw oczekiwaniom związanym z funkcjonowaniem szkoły w życiu lokalnej społeczności.*

Przytoczone zapisy pozwalają oczekiwać, że projektowane rozwiązania szczegółowe przedstawione w części drugiej opiniowanego dokumentu, będą ukierunkowane na powyższe cele. Uważna analiza zakresu przewidywanej regulacji rodzi jednak bardzo poważne wątpliwości, czy tak ważne cele zostaną rzeczywiście osiągnięte. W naszej opinii, przedstawiona przez projektodawców koncepcja nowelizacji ustawy nie została

podporządkowana deklarowanym celom i – zamiast troską o jakość – motywowana jest względami ekonomicznymi.

II. Uwagi do projektowanych rozwiązań szczegółowych

1. Zastąpienie średnich wynagrodzeń nauczycieli na poszczególnych stopniach awansu zawodowego wskaźnikami kalkulacyjnymi środków ogółem przeznaczonych na wynagrodzenia nauczycieli oraz zmiana sposobu rozliczania środków wydatkowanych na wynagrodzenia nauczycieli

Niejasne i budzące wątpliwości Związku jest założenie zastąpienia średnich wynagrodzeń nauczycieli na poszczególnych stopniach awansu zawodowego bliżej nieokreślonymi wskaźnikami kalkulacyjnymi środków ogółem przeznaczonych na te wynagrodzenia. Założenie, że zmiana ta nie wpłynie na wysokość środków, które jednostki samorządu terytorialnego będą obowiązane wydatkować na wynagrodzenia nauczycieli nie wyjaśnia, jaka będzie wysokość środków oraz w jaki sposób będzie to powiązane z konstruowaniem rozporządzenia o minimalnych stawkach wynagradzania nauczycieli na poszczególnych stopniach awansu zawodowego.

Projektowane rozliczanie środków wydatkowanych na wynagrodzenia nauczycieli dokonywane łącznie na wszystkich stopniach awansu zawodowego powiązane z modyfikacją zapisów art. 30 ust. 3 Karty rodzi obawę, że w konsekwencji wynagrodzenie nauczycieli będzie w całości kształtowane przez jednostki samorządu terytorialnego jako organy prowadzące szkoły.

Taka modyfikacja przepisów o wynagrodzeniach nauczycieli destabilizowałaby ich sytuację zawodową i w opinii ZNP jest nie do przyjęcia.

Mimo zapowiedzi zwiększenia motywacyjnej roli wynagrodzeń nauczycieli, w zaprezentowanym projekcie nie zostały przedstawione sposoby, które pozwolą na prowadzenie motywacyjnej polityki wynagradzania nauczycieli, będącej niezbędnym elementem w zapewnianiu wysokiej jakości pracy szkoły. Za takie trudno bowiem uznać zwiększenie elastyczności w rozliczaniu wynagrodzeń nauczycieli przez organy prowadzące szkoły, ani tym bardziej większą swobodę w dysponowaniu jednorazowym dodatkiem uzupełniającym, który – co należy podkreślić – nie jest dodatkiem o charakterze motywacyjnym, a wyłącznie kompensacyjnym.

2. Ujednolicenie wysokości tzw. dodatku wiejskiego i uwzględnienie go w rozliczaniu środków wydatkowanych na wynagrodzenia nauczycieli.

Podzielamy opinię projektodawców, że dodatek wiejski jest świadczeniem o charakterze socjalnym i jako taki nie powinien być powiązany z wynagrodzeniem zasadniczym. Dlatego zasadnymi wydają się zmiany w zakresie przesłanek przyznawania dodatku, takich jak miejsce świadczenia pracy znajdujące się na terenie wsi lub w mieście liczącym do 5.000

mieszkańców. Jednakże środki na dodatek wiejski nie powinny być wliczane do wysokości środków na wynagrodzenia nauczycieli, gdyż – jako środki o charakterze socjalnym – nie stanowią jego części. Jednostki samorządu terytorialnego nie powinny wliczać ich do puli wynagrodzeń obowiązkowo wydatkowanych w danym roku budżetowym.

Ponadto zwracamy uwagę, że proponowana wysokość dodatku wiejskiego – 10% kwoty bazowej określonej dla nauczycieli corocznie w ustawie budżetowej zgodnie z art. 30 ust. 3 Karty Nauczyciela – nie może odnosić się w kolejnych latach do wielkości obowiązującej w dniu 1 stycznia 2013 r. Powinna ona wzrastać wraz ze wzrostem kwoty bazowej w kolejnych latach.

3. Ograniczenie niektórych uprawnień socjalnych nauczycieli nieadekwatnych do współczesnych realiów społeczno–gospodarczych

Rozważenia wymaga przedstawiona propozycja ograniczenia niektórych uprawnień socjalnych nauczycieli. Ewentualne ograniczenie uprawnień socjalnych powinno nastąpić z zachowaniem zasady ochrony praw nabytych.

4. Doprecyzowanie zasad przeznaczania środków wyodrębnianych przez organy prowadzące na dofinansowanie doskonalenia zawodowego nauczycieli

Z satysfakcją odnotowujemy, że projektodawcy nie rekomendują obniżenia środków przeznaczonych na dofinansowanie doskonalenia nauczycieli poniżej 1% planowanych rocznych środków przeznaczonych na wynagrodzenia osobowe nauczycieli na kolejne lata budżetowe. W naszej opinii, środki w pełnej wysokości są niezbędne dla tworzenia prawidłowych warunków doskonalenia nauczycieli, od którego w dużym stopniu zależy jakość ich pracy.

Za uzasadnione z punktu widzenia jakości pracy szkoły uznajemy także doprecyzowanie zakresu tematycznego form doskonalenia zawodowego nauczycieli, którego dotychczasowe przepisy rzeczywiście nie określały. Wbrew twierdzeniom projektodawców, dotychczasowe przepisy określają natomiast katalog form doskonalenia podlegających dofinansowaniu (wskazuje je rozporządzenie wydane na podstawie art. 70a ust. 6 Karty Nauczyciela). W związku z powyższym nie jest dla nas jasne, o jakim doprecyzowaniu form i doprecyzowaniu zapisów delegacji dla rozporządzenia wykonawczego oraz innych przepisów ustawy mówią projektodawcy. Bez określenia, na czym to doprecyzowanie będzie polegało, niemożliwa jest ocena trafności proponowanych zmian regulacyjnych.

5. Określenie wymiaru i terminu udzielenia nauczycielom urlopu wypoczynkowego w sposób umożliwiający lepszą organizację pracy szkoły i wykonywanie jej zadań statutowych

Przedstawione do zaopiniowania rozwiązania budzą poważne wątpliwości prawne. Precyzyjna ocena ich trafności możliwa będzie po przedstawieniu projektu ustawy zmieniającej. Do takiej oceny Związek zastrzega sobie prawo na kolejnym etapie prac.

Już teraz pragniemy jednak podkreślić, że nie znajdujemy żadnego uzasadnienia dla różnicowania w ustawie wymiaru nieprzerwanego urlopu nauczyciela i nauczyciela pełniącego funkcję dyrektora. W naszej opinii, oznaczałoby to zakwestionowanie potrzeby takiej samej regeneracji sił nauczyciela i nauczyciela – dyrektora i stanowiłoby naruszenie zasady równego traktowania w zatrudnieniu. Przypominamy, że zgodnie z ustawą o systemie oświaty, nieobecnego dyrektora szkoły może zastąpić wicedyrektor lub nauczyciel wyznaczony przez organ prowadzący szkołę.

Równie ważnym założeniem projektu zmian ustawowych w zakresie urlopów nauczycieli powinno być także doprecyzowanie sposobu korzystania z urlopu w innych szczególnych przypadkach, np. nauczyciela zatrudnionego w ramach uzupełniania etatu w placówce feryjnej i nieferyjnej.

6. Doprecyzowanie celu przeznaczenia urlopu dla poratowania zdrowia, zmiana kryteriów jego przyznawania, wymiaru oraz zmiany w zakresie orzekania

Przedstawione propozycje doprecyzowania celu przeznaczenia urlopu dla poratowania zdrowia, zmiana kryteriów jego przyznawania, wymiaru oraz zmiany w zakresie orzekania wydają się być oparte jedynie na założeniu, że *nauczyciele są jedną z nielicznych grup zawodowych, które są uprawnione do korzystania z urlopu dla poratowania zdrowia – bez uwzględnienia uwarunkowań nauczycielskiego urlopu dla poratowania zdrowia wynikających z charakteru pracy nauczyciela.* Dlatego trudno się zgodzić z propozycjami zmian dotyczących kryteriów przyznawania i wymiaru urlopu dla poratowania zdrowia.

Całkowicie nie do zaakceptowania jest propozycja wydłużenia z 7 do 20 lat wymaganego okresu pracy uprawniającego do skorzystania z tego urlopu oraz ograniczenie jego wymiaru do jednego roku. Jesteśmy przekonani, że taka regulacja w większości przypadków uniemożliwiłaby realizację celu urlopu, jakim jest regeneracja (poratowanie) zdrowia i powrót nauczyciela do pracy. Jest to zagadnienie szczególnie doniosłe w kontekście zmian w uprawnieniach emerytalnych, w myśl których nauczyciel, pracując do sześćdziesiątego siódmego roku życia, powinien zachować odpowiednią kondycję psychofizyczną nie przez dwadzieścia czy dwadzieścia pięć, lecz przez ponad czterdzieści lat.

Pragniemy przy tym podkreślić, że przedstawiona przez nas powyżej argumentacja znajduje potwierdzenie w ocenach specjalistów z zakresu medycyny pracy, na dowód czego załączamy opinię sporządzoną przez krajowego konsultanta Instytutu Medycyny Pracy w Łodzi, prof. dr hab. med. Mariolę Śliwińską-Kowalską. W opinii czytamy między innymi, że najbardziej typowe dla zawodu nauczycielskiego zmiany w narządzie głosu rozwijają się znacznie wcześniej niż po 20 latach pracy. Ekspert stwierdza, że jeśli celem urlopu dla poratowania zdrowia nauczycieli jest profilaktyka chorób zawodowych, proponowany

limit 20 lat stażu jest znacznie zawyżony. Uzasadnione jest jego obniżenie do 10 lat, kiedy profilaktyka ma jeszcze rzeczywisty sens.

Zgodzić się należy natomiast z propozycją zmiany w zakresie orzekania o potrzebie udzielenia nauczycielowi urlopu dla poratowania zdrowia w celu przeprowadzenia zalecanego leczenia i przekazanie tego uprawnienia lekarzowi medycyny pracy. Taka zmiana spowoduje jednak konieczność stworzenia ustawowego katalogu chorób występujących w środowisku pracy nauczyciela albo powstałych w związku ze sposobem jej wykonywania, na podstawie którego możliwe stałoby się prawidłowe orzekanie o potrzebie urlopu. Nasz pogląd o potrzebie bliższego scharakteryzowania tych chorób podziela także przywoływany już ekspert medycyny pracy.

7. Rozszerzenie zakresu rejestrowania zajęć i czynności realizowanych przez nauczycieli

Czas pracy nauczyciela – zgodnie z zapisami ustawy – wynosi 40 godzin tygodniowo. W ramach tego czasu nauczyciel odbywa obowiązkowe i pozaobowiązkowe zajęcia z uczniami, spotyka się z rodzicami, uczestniczy w posiedzeniach rady pedagogicznej, bierze udział w różnych formach doskonalenia zawodowego, nadzoruje część pisemną egzaminów zewnętrznych odbywających się w szkole, realizuje pozostałe zadania statutowe szkoły, a także sprawdza prace pisemne uczniów i przygotowuje się do zajęć.

Ze względu na specyfikę i różnorodność wykonywanych zadań zawodowych, a także określone warunki pracy, nie jest możliwe pełne ewidencjonowanie wszystkich nauczycielskich obowiązków. Fakt rejestrowania w dziennikach szkolnych tylko tej części zajęć nauczyciela, które wliczają się do pensum dydaktycznego lub stanowią tzw. godziny karciane, powoduje, że w społecznym odbiorze funkcjonuje błędna i krzywdząca polskich nauczycieli opinia, że ich obowiązki zamykają się w zbyt niskiej puli godzin pracy.

Ten niesłuszny obiegowy pogląd – poddany weryfikacji w kończącym się już ogólnopolskim badaniu czasu pracy nauczyciela – należy z całą mocą dementować, przedstawiając przy pomocy dostępnych instrumentów rzeczywiste dane dotyczące czasu pracy nauczycieli. W opinii Związku Nauczycielstwa Polskiego, w tym celu na poziomie ustawy należy opracować regulację, która w pełniejszy sposób pozwoli nauczycielom potwierdzać realizację ich zawodowych obowiązków. Społeczne wyobrażenie o rzeczywistym czasie pracy nauczycieli poświęcanym uczniom, w sposób znaczący zmieniłyby już wyliczenia samych godzin, w których nauczyciele sprawują bezpośrednią opiekę nad uczniami (niezależnie od charakteru zajęć, jakie się w ich ramach odbywają). Administracja szkolna – na podstawie prowadzonej już obowiązkowo dokumentacji – może prowadzić taką ewidencję. Jest to jedno z wielu możliwych rozwiązań w tym zakresie.

Związek opowiada się jednak przeciw nakładaniu na nauczycieli biurokratycznego obowiązku rejestrowania realizowanych zajęć i czynności, zwłaszcza innych niż zajęcia prowadzone bezpośrednio z uczniami. W odróżnieniu od wpisów dotyczących tych zajęć (w tym odnotowywania obecności na nich uczniów warunkowanego względami zapewnienia

określonych standardów bezpieczeństwa), potrzeba rejestrowania zajęć i czynności realizowanych przez nauczycieli bez udziału uczniów nie znajduje uzasadnienia ani w jakości, ani też w efektywności pracy szkoły. Należy przy tym pamiętać, że rejestry takie obejmowałyby i tak tylko część, a nie wszystkie nauczycielskie zajęcia i czynności, a więc nie mogłyby służyć jako podstawa do jakichkolwiek rozliczeń i kalkulacji łącznego czasu pracy nauczyciela. Cel, któremu miałyby to służyć jest więc niejasny i niezrozumiały.

Nie podzielamy opinii projektodawców, że proponowana zmiana ułatwi *planowanie i organizację ww. zajęć i czynności, zapewniając tym samym poprawę organizacji pracy szkoły w obszarach wspierających proces dydaktyczny*. Nie wnosi ona rozwiązań usprawniających pracę nauczycieli ukierunkowaną na ucznia.

Natomiast ZNP widzi konieczność doprecyzowania zapisów ustawy w zakresie:

- ograniczenia możliwości realizowania przez nauczycieli dodatkowych godzin (tzw. karcianych) w formie zajęć opieki świetlicowej
- ograniczenia nadmiernej swobody jst przy ustalaniu pensum nauczycieli logopedów, pedagogów, psychologów i doradców zawodowych.

8. Zwiększenie roli rodziców uczniów poprzez włączenie przedstawicieli rodziców do procedury dokonywania oceny pracy nauczycieli oraz zwiększenie ich udziału w postępowaniu o nadanie nauczycielowi stopnia awansu zawodowego

Wspomaganie działalności szkoły przez rodziców stanowi istotny czynnik w jej dążeniu do podnoszenia jakości i efektywności w realizacji zadań statutowych. Rozwiązania służące szkole Związek Nauczycielstwa Polskiego zawsze postrzega pozytywnie i wspiera ich realizację. Z pełną aprobatą odnosimy się do propozycji zmian zwiększających rolę rodziców uczniów w planowaniu i monitorowaniu pracy szkoły. Popieramy postulat wzmocnienia „głosu” rodziców w procesie oceny pracy i oceny dorobku zawodowego poprzez obligatoryjność zasięgania w obydwu tych procedurach opinii rady rodziców o pracy ocenianego nauczyciela. Podzielamy opinię, że udział rodziców w tej procedurze przyczyni się do pogłębionego oglądu pracy kadry pedagogicznej szkoły, wzbogaconego o aspekty pracy z uczniem, ważne z punktu widzenia rodziców. Ponownego rozważenia wymaga jedynie pomysł zastąpienia opinii rady szkoły opinią rady rodziców w procesie oceny pracy dyrektora szkoły. Powyżej przywołane argumenty uzasadniające celowość opinii rady rodziców w ocenie pracy nauczyciela z uczniem nie znajdują bowiem tu pełnego zastosowania ze względu na odmienny charakter obowiązków dyrektora szkoły podlegających ocenie.

Wątpliwości Związku budzi natomiast koncepcja udziału członka rady rodziców w postępowaniu awansowym nauczyciela. Należy pamiętać, że postępowanie to – prowadzone w oparciu o ściśle określone kryteria – ma charakter stricte profesjonalny, a jego nadzorowanie wymaga fachowych kwalifikacji pedagogicznych i dydaktycznych. Planowane zmiany, polegające na włączeniu uczestnika społecznego do postępowań awansowych, należy analizować przez pryzmat jego kompetencji do podejmowania

określonych czynności lub działań. W tym kontekście za niecelowe uznać należy także uczestnictwo rodzica w postępowaniu awansowym nauczycieli, nawet w charakterze obserwatora.

9. Inne zmiany, w tym doprecyzowujące i porządkujące

1) Organ właściwy do nadania stopnia nauczyciela dyplomowanego i zmiany w procedurze awansu zawodowego

Przedstawiony projekt zmian w procedurach awansu zawodowego nauczycieli – w naszej ocenie – nie jest spójny z wypracowanym poprzez lata doświadczeń i kolejnych modyfikacji uregulowań prawnych systemem uzyskiwania kolejnych stopni awansu zawodowego przez nauczycieli. Proponowane zmiany nie likwidują też dotychczasowych mankamentów tego postępowania, takich jak nieprecyzyjność niektórych wymagań kwalifikacyjnych czy często stosowana w praktyce nadmierna biurokracja w ich dokumentowaniu. W projekcie założeń nacisk kładzie się na etap finalny – samo nadanie stopnia awansu zawodowego. W propozycjach zmian nie uwzględniono charakteru działań stawianych przed nauczycielem w okresie stażu, a weryfikacja efektów tych działań stanowi przecież cel i istotę prowadzonych postępowań kwalifikacyjnych i egzaminacyjnych. Wprowadzanie zmian do procedury jedynie z poziomu rozstrzygnięcia, kto nadaje stopień awansu nauczycielowi, podważa jej sens i sprowadza awans zawodowy nauczyciela do postępowania administracyjnego z całkowitym pominięciem rozwoju zawodowego nauczyciela.

Dokonując zmian w procedurze uzyskiwania stopni awansu zawodowego należy pamiętać, że z zadań – powinności stawianych w czasie poszczególnych staży wynikają równocześnie trzy stopnie rozwoju zawodowego nauczyciela. Zakres zadań – powinności oraz sformułowanych w powiązaniu z nimi wymagań niezbędnych do spełnienia można scharakteryzować następująco:

1. Staż na stopień nauczyciela kontraktowego jest okresem poznania specyfiki placówki w zakresie zadań statutowych i organizacji we wszystkich obszarach jej działania. Stanowi swoistą weryfikację wiedzy, jaką nauczyciel nabył w czasie studiów na uczelni pedagogicznej.
2. Staż na stopień nauczyciela mianowanego to okres weryfikowania nabytej wiedzy poprzez doświadczenie, poznawanie i stosowanie nowych rozwiązań z zakresu metodyki pracy i pedagogiki we wszystkich obszarach działalności szkoły, placówki oraz świadome i odpowiedzialne stosowanie regulacji prawnych w różnych obszarach pracy nauczyciela.
3. Staż na stopień nauczyciela dyplomowanego jest okresem oceniania i weryfikowania uzyskiwanych efektów pracy na stanowisku nauczyciela postrzeganych w kontekście

jakości pracy z uczniem, współpracy z rodzicami oraz podnoszenia jakości pracy szkoły, placówki, w której nauczyciel odbywał staż.

Wykazanie przez nauczyciela w toku rozmowy kwalifikacyjnej, postępowania egzaminacyjnego, czy przedstawienia odpowiednich opisów i analiz w połączeniu z rozmową kwalifikacyjną przed odpowiednim składem komisji, jest podstawą do oceny stopnia wypełnienia przez nauczyciela wymagań i rekomendowania przez komisję nadania mu odpowiedniego stopnia awansu. Z powyższych względów skład komisji winien być ustalany z uwzględnieniem kompetencji, wiedzy i doświadczenia jej członków. Powołanie i kierowanie pracami komisji złożonej ze specjalistów powinno należeć do organu, który może zapewnić właściwe nadzorowanie jej pracy.

W świetle powyższego, niezasadnymi są zmiany projektowane w składach komisji kwalifikacyjnych i egzaminacyjnych polegające na ograniczeniu udziału w nich ekspertów oraz wyeliminowaniu udziału przedstawicieli nadzoru pedagogicznego kuratora oświaty. Zdaniem ZNP, zmiany w składach komisji powinny być ukierunkowane odwrotnie i służyć dalszemu pogłębianiu ich fachowego, eksperckiego charakteru.

W naszej ocenie bezpodstawnym jest stwierdzenie, że *postępowanie o nadanie stopnia nauczyciela dyplomowanego nie mieści się w ramach stricte nadzoru pedagogicznego*. Postępowanie na stopień nauczyciela dyplomowanego to ocena efektów jego pracy, położonych m.in. na pracę z uczniem, współpracę z rodzicami i pozostałymi nauczycielami oraz środowiskiem. Ma to bezpośredni wpływ na jakość pracy szkoły podlegającą przecież szczegółowej ocenie w procesie realizowanej przez kuratora oświaty ewaluacji pracy szkoły. Trudno też zgodzić się z tezą, że organ nadzoru pedagogicznego nie sprawuje nadzoru legalnościowego nad szkołami. Przeczy temu zapis rozporządzenia o nadzorze pedagogicznym wskazujący jedną z form nadzoru, jaką jest kontrola sprawowana ściśle według kryteriów przestrzegania przepisów prawa.

2) *Stworzenie skróconej ścieżki awansu zawodowego dla nauczycieli posiadających staż pracy w innych formach wychowania przedszkolnego prowadzonych przez osoby prawne niebędące jednostkami samorządu terytorialnego lub osoby fizyczne*

Związek Nauczycielstwa Polskiego opowiada się za regulacjami, które także w sferze awansu zawodowego tworzyłyby warunki do równego traktowania nauczycieli w sytuacji zatrudnienia.

Popieramy propozycję ułatwienia uzyskiwania stopnia nauczyciela kontraktowego przez nauczycieli przechodzących do pracy w szkole z innych form wychowania przedszkolnego prowadzonych przez osoby prawne niebędące jednostkami samorządu terytorialnego lub osoby fizyczne.

W przypadku nauczycieli ubiegających się o stopień nauczyciela mianowanego, proponujemy przyznanie im prawa do wystąpienia o postępowanie egzaminacyjne po odbyciu skróconego stażu w szkole.

3) Ułatwienie finansowania zajęć realizowanych przez nauczycieli w ramach projektów i programów finansowanych z udziałem środków europejskich

Swoją ocenę projektowanej zmiany ZNP przedstawi na etapie opiniowania konkretnych zapisów ustawowych, ponieważ proponowane rozwiązania budzą poważne wątpliwości natury prawnej.

4) Doprecyzowanie sposobu finansowania jednorazowej gratyfikacji wypłacanej osobom, którym nadano tytuł honorowy profesora oświaty

Akceptujemy projektowane w tym zakresie zmiany.

5) Uregulowanie na poziomie ustawy zasadniczych kwestii dotyczących postępowania dyscyplinarnego nauczycieli oraz zmiany zmierzające do usprawnienia tego postępowania

Regulacje dotyczące uprawnień uczestników postępowania dyscyplinarnego na poziomie ustawy rzeczywiście uznać należy za niezbędne.

Poważne wątpliwości prawne budzi natomiast propozycja usytuowania komisji dyscyplinarnych przy organach prowadzących. Dla wprowadzenia takiego rozwiązania brak jest uzasadnienia prawnego, zakres wskazanych w ustawie o systemie oświaty kompetencji organu prowadzącego obejmuje bowiem tylko sprawy administracyjne i finansowe, a nie dotyczy spraw kadrowych nauczycieli.

6) Rozszerzenie na wszystkich nauczycieli, bez względu na wymiar i miejsce zatrudnienia, przepisów o odpowiedzialności dyscyplinarnej oraz wymogów nawiązania stosunku pracy i wygaśnięcia stosunku pracy dotyczących niekaralności za przestępstwo popełnione umyślnie oraz nietoczenia się postępowania karnego lub dyscyplinarnego

Akceptujemy projektowane w tym zakresie zmiany.

10. Zmiany w innych przepisach

Nie dostrzegamy wystarczającego uzasadnienia dla zmian w ustawie o systemie oświaty. Projektodawcy nie przedstawili ich zakresu, wobec czego niemożliwym jest też ich zaopiniowanie.

III. Wnioski

Projektowane zmiany poszczególnych rozwiązań systemowych zawartych w ustawie – Karta Nauczyciela wymagają jeszcze głębokiego namysłu ze strony projektodawców i daleko idących modyfikacji. W opinii ZNP, w swej istocie będą one służyły przede wszystkim zmniejszeniu kosztów prowadzenia szkół objętych regulacjami Karty Nauczyciela, zmniejszeniu kosztów wynagradzania kadry w nich zatrudnionej i w konsekwencji będą skutkowały dalszym obniżeniem społecznej rangi zawodu nauczycielskiego. Jest rzeczą oczywistą, iż cel ten nie może stanowić ratio legis nowych przepisów i jako taki nie znajduje aprobaty ze strony środowiska reprezentowanego przez Związek Nauczycielstwa Polskiego.

Ranga społeczna zawodu nauczyciela i wiążąca się z tym jakość kształcenia jest zbyt ważną sprawą, by podejmować kluczowe decyzje głównie na podstawie rachunku ekonomicznego.

Załącznik:

*Opinia Konsultanta krajowego
w dziedzinie audiologii i foniatrii*

*(-) Sławomir Broniarz
Prezes ZNP*